

Bildande av Haparanda skärgårds naturreservat i Haparanda kommun och upphävande av tidigare beslut

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 2, ska utgöra Haparanda skärgårds naturreservat. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt MB m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Med stöd av 21 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. beslutar länsstyrelsen att Haparanda kommun ska förvalta den del av naturreservatet som omfattar ön Torne-Furö.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt MB m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, Bilaga 10.

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 7 kap 7 § första stycket MB sitt beslut om bildande av naturreservatet Torne-Furö i Haparanda kommun från den 7 november 1980, dnr 11.1211-627-77 samt beslut om utökning av naturreservatet Haparanda Sandskär i Haparanda kommun från den 22 oktober 1982, dnr 11.121-175-71.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara skärgårdsområdets värdefulla naturmiljö, med dess opåverkade karaktär och biologiska mångfald. Områdets havsbottnar, stränder, skogar och andra naturtyper, liksom landformer och jordarter ska i huvudsak utvecklas naturligt. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv i ostörd natur.

Syftet ska nås genom att:

- reservatets naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer, som landhöjning, ishyvling, översvämning och stormfällning,
- områdets värde som ostörd häckningsmiljö för fågel säkras, genom att störning från besökande allmänhet förhindras under häckningsperioden på öar med störningskänslig fågelfauna,
- områdets värde för gråsäl säkras genom jaktförbud och genom att störning från besökande allmänhet förhindras under pälsömsningsperioden,
- jakt förbjuds på vissa av naturreservatets öar och grund,
- skogsbruk, exploateringar och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras,
- fisket i reservatet bedrivs hållbart,
- vid behov återställa vattenmiljöernas naturliga hydrologi och struktur genom att till exempel återställa lekbottnar för fisk,
- grunda och djupa hård- och mjukbottnars funktion som livsmiljö säkras genom att mänsklig påverkan på angränsande strandmiljö, samt vatten- och bottenmiljö minimeras,
- en gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas för de arter och livsmiljötyper som utpekats i området enligt art- och habitatdirektivet,
- främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt,
- fällning av träd undviks vid alla typer av åtgärder, förutom vid avveckling av främmande trädslag och åtgärder för utpekade arter enligt art- och habitatdirektivet,
- alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks,
- eventuella bryggor eller andra angoringsplatser utformas så att störningar i vattenströmmar samt strand- eller vattenmiljöer minimeras,

- besökare informeras om reservatets naturvärden,
- åtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, havsbottnar, växt- och djurliv,
- naturreservatets värde för friluftslivet säkras genom att områdets orörda och ostörda karaktär bevaras,
- skogliga utvecklings- och arronderingsmarker återställs till ett mer naturligt tillstånd genom fri utveckling eller naturvårdande skötsel som exempelvis stängsling, ringbarkning och/eller röjning av ungskog,
- vid behov återställa vattenmiljöernas naturliga hydrologi och struktur genom att till exempel lägga igen diken, åtgärda vandringshinder, restaurera våtmarker eller återställa vattendrag efter flottledsrensning.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Områdets prioriterade bevarandevärden är det stora, sammanhängande och i hög grad oexploaterade skärgårdslandskapet, samt de av landhöjningssuccession präglade naturmiljöerna så som havsbottnar, stränder och naturskogar. En rad av regionens preciserade bevarandevärden förekommer i områdets grunda mjuk- och hårbottnar, djupa mjukbottnar, samt områden viktiga för marina däggdjur och fåglar. Områdets prioriterade bevarandevärden är även dess stora biologiska mångfald och de förhållanden som skapar värdefulla rast-, födosöks-, häcknings- och ruggplatser för fåglar. Områdets höga värden för friluftsliv, liksom de livsmiljötyper och arter som är utpekade inom Natura 2000 är också skäl för bildande av reservatet.

De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Muddring, skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar. Skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar,
2. på annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, till exempel genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa,
3. uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast, pir, brygga, bojförhöjningar eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 16,
4. anlägga väg eller led,
5. anlägga ledning i luft, mark, vatten eller havsbotten,
6. bedriva vattenverksamhet, t ex genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder, med undantag för tillståndspliktig verksamhet enligt A 17 och A 18,
7. plantera in växt-, djur-, eller svampart,
8. släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen,
9. framföra motordrivna fordon inom reservatets landområden,
10. jaga på öarna Torne-Furö och Vassika. Förbudet gäller öarnas landområden samt vattenområdet intill 100 m från land. Jakt är inte heller tillåtet inom det utritade området kring grundet Vidbrännan. Områdenas avgränsning framgår av Bilaga 4,
11. köra vattenskoter annat än i tillåten farled enligt länsstyrelsens beslut den 4 juli 2005 (dnr 523-10270-05),
12. landstiga eller varaktigt uppehålla sig närmare än 200 m från öarna Ylikari (södra), Legionen, Pohjaskrunni och Nissu, samt området inom Vidbrännan under tiden 1 maj – 31 juli, med undantag för bedrivande av yrkesfiske enligt undantag 10. Områdenas avgränsning framgår av Bilaga 4,
13. anlägga eller bedriva akvakultur av djur eller växter, till exempel fiskodling, samt
14. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

15. förändra byggnad eller anläggning,
16. uppföra älgstorn,

17. genomföra underhållsmuddring av befintlig farled och på områdena markerade i Bilaga 5 och Bilaga 6, samt
18. flytta enstaka större stenar om det är nödvändigt för att möjliggöra säker passage in till stugområden.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar,
3. uppsättning och underhåll av tillfällig informationsskylt i samband med skötselåtgärd,
4. stängsling, röjning av ungskog samt katning, ringbarkning och veteranisering av träd i skogliga utvecklings- och arronderingsmarker,
5. bekämpning av främmande arter,
6. utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer, som exempelvis igenläggning av diken, åtgärder för att begränsa slitage från friluftslivet, t.ex. ankringsskador, rensa havsbottnar från skräp, rensa växtlighet för att gynna hotade eller känsliga arter och återställa lekbottnar för fisk,
7. naturvårdande skötsel som krävs för att säkerställa gynnsam bevarandestatus för arter och livsmiljötyper utpekade inom art- och habitatdirektivet, exempelvis utglesning av trädskikt genom plockhuggning eller införande av betande djur för att gynna ryssnarv,
8. genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål, samt
9. tillgängliggörande av reservatet för besökare genom anläggande och underhåll av bryggor, ankringsplatser, stigar, leder, eldstäder, bänkar, dass och vindskydd.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
2. samla in vedsvampar, mossor, lavar eller ryggradslösa djur,
3. skada vegetationen i övrigt genom att till exempel gräva upp växter,
4. fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt,
5. förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, rista, gräva, flytta eller måla,
6. skräpa ner,
7. elda annat än på anvisad plats på öarna Torne-Furö, Letto och Ylikari (södra),
8. framföra motordrivna fordon inom reservatets landområden,
9. köra vattenskoter annat än i tillåten farled enligt länsstyrelsens beslut den 4 juli 2005 (dnr 523-10270-05), samt
10. landstiga, färdas eller uppehålla sig närmare än 200 m från öarna Ylikari (södra), Legionen, Pohjaskrunni och Nissu, samt området inom Vidbrännan under tiden 1 maj – 31 juli.
Områdenas avgränsning framgår av Bilaga 4.

Undantag från A- och C-föreskrifter

Föreskrifterna ska inte hindra:

1. förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut,
2. underhåll av byggnader, enslinjer, sjömärken, bryggor, bojfortöjningar, stigar, leder eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd,
3. röjning av slyskog inom områden med privata fritidshus och tillhörande områden som hävdas som tomt på ön Byskär (Bilaga 7). Inom dessa områden är det även tillåtet att ta reda på fallna träd samt träd som riskerar att falla,
4. rätt till vedtäkt för varje huvudbyggnad inom områden utpekade i Bilaga 8 (inom de stugområden som inte ingår i reservatet). Dock högst 1 m³sk per huvudbyggnad och år.

- Döda stående eller liggande träd eller träd grövre än 10 cm i brösthöjd får ej avverkas,
5. bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594),
 6. att länsstyrelsen i särskilda fall kan tillåta jakt för att förebygga eller minimera skador på fauna och flora inom reservatet, även på de öar där jakt är förbjudet enligt föreskrift A 10,
 7. användande av terrängskoter, till exempel fyrhjuling, vid uttransport av fälld älg eller björn. Särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer,
 8. snöskoteråkning på väl snötäckt mark:
 - a) för statliga och kommunala tjänstemän i tjänsteärende,
 - b) vid körning längs skoterled som markerats enligt svenska standard,
 - c) vid körning till fritids- eller permanenta bostäder. Närmaste väg mellan strand och stugplats ska användas,
 - d) för körning till strandområde i samband med rastning,
 9. fiske i enlighet med gällande lagstiftning,
 10. bedrivande av de av yrkesfisket nödvändiga verksamheter, exempelvis fästa och underhålla fiskeredskapens förankringar, i områden med tillträdesförbud enligt A 12,
 11. färd till fritidshus i områden med tillträdesförbud enligt C 10,
 12. jakt i enlighet med gällande lagstiftning, förutom på öarna Torne-Furö och Vassika samt området inom Vidbrännan där det enligt föreskrift A 10 råder jaktförbud,
 13. plockning av bär- och matsvamp, samt
 14. länsstyrelsen att anvisa plats där eldning får ske.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Redan år 1975 pekades Haparanda skärgård ut som ett riksintresse för vetenskapliga och kulturella naturvärden. År 1986 togs ett nytt beslut som pekade ut stora delar av Haparanda skärgård som riksintresse för naturvård, bland annat för att det var ett av landets mest opåverkade skärgårdsområden. Motiven var även att det var

mångformigt och särskilt väl visade på landskapets utveckling och landhöjningsprocesser, samt hyste en rik flora och fauna med sällsynta och hotade naturtyper och arter. Området ingår sedan år 1986 även i ett riksintresse för rörligt friluftsliv samt sedan år 2017 i ett riksintresse för friluftsliv vilka båda omfattar hela Norrbottens skärgård.

Ett flertal fältstudier har genomförts i länsstyrelsens regi för att beskriva områdets naturmiljöer och som underlag i framtida naturvårdsarbeten. År 1978 publicerades en rapport med naturvärdesbeskrivning över Haparanda yttre skärgård och år 1983 gjordes ytterligare en studie i samma område. I samarbete med Umeå universitet år 1985 publicerades en rapport som beskrev Haparanda skärgårds naturgeografi, botanik, entomologi och i viss mån arkeologi. År 1990 tog Länsstyrelsen fram en rapport över naturvärden på öarna Kataja, Östra Knivskär och Stora Hepokari-Inakariet. Länsstyrelsen genomförde under 2004 kompletterande naturvärdesinventeringar av reservatets landområden. Marina naturvärdesinventeringar har främst gjorts under åren 2016 och 2018, där Länsstyrelsen undersökte vegetation och bottenfauna genom dyk-, snorkel och dropvideoinventering, samt bottenfaunaprovtagning.

År 1980 bevarades Torne-Furö i den inre delen av Haparanda skärgård som ett naturreservat, med syftet att vårda naturmiljön så att den i möjligaste mån bibehölls, samt underlätta för det rörliga friluftslivet genom aktiva åtgärder. De yttersta öarna skyddades år 1982 vid bildandet av naturreservatet Haparanda Sandskär. Syftet var att i första hand bevara de vetenskapliga värdena såväl på land som i havet, men även att med enklare anordningar underlätta allmänhetens friluftsliv. Den västra delen av reservatet ombildades sedan år 1995 till Haparanda skärgårds nationalpark medan den östra delen kvarstod som naturreservat. Båda reservaten ingår nu i Haparanda skärgårds naturreservat.

Efter att nationalparken bildats inledde länsstyrelsen arbetet med att bevara övriga skyddsvärda delar av Haparanda yttre skärgård som naturreservat.

Ersättningsförhandlingarna med berörda fastighetsägare inleddes i slutet av 1990-talet. År 1999 slöts intrångsavtal med Vuono skifteslags samfällighetsförening rörande Östra knivskär, Kataja, Klaus-Pirttikari med flera öar. Intrångsavtal slöts med en privatägd

fastighet på Västra Knivskär år 2000. År 2006 slöts intrångsavtal med Nikkala-Keräsjoiki skifteslags samfällighetsförening som bland annat omfattade öarna Sarven Kataja och Sarven Riskilö. Samma år slöts intrångsavtal med Haparanda skifteslag för ett flertal öar, bland annat Huituri, Höynenkari och Riskilö. Förhandlingarna om ersättning för det blivande reservatet kunde till sist avslutas år 2020 då intrångsavtal slöts med tre privata fastighetsägare på öarna Enskär och Byskär.

Länsstyrelsens handläggning

Enligt 2 § lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska länsstyrelsen konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Förfrågan om konsultation har skickats till Liehittäjä sameby, Sametinget och Svenska samernas riksförbund. Konsultation begärdes av Sametinget. Konsultationen har genomförts och avslutats i enighet.

Den 29 oktober 2025 remitterade länsstyrelsen beslutsförslaget till Skogsstyrelsen, Sametinget och Sveriges geologiska undersökning (SGU). Skogsstyrelsen meddelar att de inte har några synpunkter och SGU avstår från att yttra sig. Sametinget har yttrat sig och framfört att renskötseln och samiska näringar fortsatt måste kunna bedrivas obehindrat i naturreservatet.

Vidare förelade länsstyrelsen, den 29 oktober 2025, vid tidpunkten kända sakägare att yttra sig över förslag till beslut. Beslutsförslaget skickades till Statens fastighetsverk, Nikkala-Keräsjoiki skifteslags samfällighetsförening, Vuono skifteslags samfällighetsförening, Haparanda skifteslag, Fiskeriverket, Liehittäjä koncessionssameby samt privata markägare. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut. Statens fastighetsverk har i yttrande meddelat att de inte har något att erinra på förslaget till beslut, förutsatt att de som arrenderar mark av Statens fastighetsverk inom naturreservatet inte har något emot förslaget.

Under ärendets handläggning uppmärksammade länsstyrelsen att det utöver de kända sakägarna kunde finnas ytterligare, okända, sakägare. Länsstyrelsen beslutade därför den 13 januari 2026 att förslag till beslut om Haparanda skärgårds naturreservat skulle delges dessa sakägare genom kungörelsedelgivning. Alla sakägare har förelagts att yttra sig genom kungörelsedelgivning i Post- och

Inrikes Tidningar, Norrländska Socialdemokraten, Norrbottens-Kuriren och Haparandabladet. Enligt 51 § delgivningslagen (2010:1932) har kungörelsedelgivning skett när två veckor har förflutit från beslutet om kungörelsedelgivning, i detta fall den 27 januari 2026. Därefter hade sakägarna en månads yttrandetid. Handlingarna fanns tillgängliga hos Länsstyrelsen samt hos Haparanda kommun från beslutsdagen för kungörelsedelgivning fram tills yttrandetiden löpte ut.

Efter kungörelsedelgivningen inkom yttranden från en privat markägare, Nikkala-Keräsjoiki skifteslags samfällighetsförening, Vuono skifteslags samfällighetsförening, Finsk-Svenska gränsälvskommisionen, Båtklubben Bothnia, Livskraftscentralen i Lappland, Outokumpu Chrome Oy, Outokumpu Stainless Oy (vidare benämnt Outokumpu), Torneå stad, Region Norrbotten, Nordkalottrådet, Tornedalsrådet, samt en privatperson. Yttrandena redovisas för under avsnittet *Synpunkter på förslaget* nedan.

Beslutet har i enlighet med 25 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. föregåtts av samråd med Haparanda kommun. Kommunen har även förelagts att yttra sig i egenskap av markägare. Kommunen har under handläggningen lämnat två yttranden. Därtill har länsstyrelsen träffat kommunstyrelsen för att diskutera reservatsbildningen. Se avsnittet *Synpunkter på förslaget* nedan för kommunens yttranden.

Samråd har genomförts med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Båda myndigheterna tillstyrker förslaget. Havs- och vattenmyndigheten har lämnat ett yttrande där de framför att förslaget är väl genomarbetat och lyfter fram skyddet av värdefulla marina miljöer. De anser att naturreservatet kommer bidra till nätverket av skyddade marina miljöer i Bottniska viken och till uppnåendet av nationella mål för skydd av marina miljöer.

Synpunkter på förslaget

Finsk-svenska gränsälvskommisionen

Gränsälvskommisionen konstaterar att beslutsförslaget delvis omfattar området som tillhör tillämpningsområdet av gränsälvsöverenskommelsen och dess fiskestadga. I fiskestadgan tillkommer fångstområden till havs i Haparanda skärgård. Området gränsar till riksgränsen. På den finska sidan gränsar det förslagna

naturskyddsområdet delvis till Bottenvikens nationalpark (främst öarna Selkä-Sarvi och Maa-Sarvi). Kommissionen konstaterar att förslaget avser att tillåta fortsatt fiske i området enligt den gällande lagstiftningen, inklusive fiskestadgan och eventuella avvikelser till den, och således hindras varken fisket eller skydd och hållbart nyttjande av fiskbestånden i såväl Finland som Sverige i gränsälvöverenskommelsens tillämpningsområde (Fiskestadga §1). Kommissionen anser att nuvarande användning av det föreslagna området kunde belysas tydligare gällande fiske, yrkesfiskare och de som nyttjar skärgården. Det vore även önskvärt att det kustnära fiskets ekonomiska och kulturella, långvariga betydelse inom gränsregionen lyfts tydligare i förslaget.

Vuono & Nikkala-Keräsjoki skifteslags samfällighetsföreningar

Skifteslagens samfällighetsföreningar har i ett gemensamt yttrande avstyrkt förslaget till beslut i sin helhet. I yttrandet riktar de kritik mot länsstyrelsens handläggning och ifrågasätter uppgifterna om att de ska vara insatta i framtida reservatsbildning. Byalagen menar att det i kommunens översiktsplan inte finns något om en kommande reservatsbildning. Vidare framför de en oro över att de inskränkningar som planeras kommer hämma fisket och jakten samt påverka utvecklingsmöjligheter gällande turism och bebyggelse. Detta anser byalagen blir en ytterligare belastning för äganderätten. Det finns även en oro hos byalagen kring hur man från länsstyrelsen kommer tolka bland annat utplacering av torn inom jaktområden.

Yttrandet bemöts under rubriken *Länsstyrelsens bedömning och motivering* i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter*.

Privatperson

En privatperson har framfört att han ställer sig bakom Haparanda kommuns ståndpunkt. Därtill har han lämnat en redogörelse för områdets historia, utvecklingspotential samt underhållsbehov.

Privat markägare på ön Enskär

En privat markägare på ön Enskär har lämnat ett yttrande med synpunkter samt en redogörelse för yrkesfisket i området och fågellivet på Legionen och Pohjaskrunni. Han framför att merparten av åtgärderna, ur hans perspektiv som fastighetsägare, är välbalanserade och medger bra skydd av naturvärden i kombination

med möjligheter till ett aktivt friluftsliv. Han anser dock att hänsyn till yrkesfisket som näring, bärare av kulturhistoria och bidrag till skärgårdens ekosystem är dåligt beskrivet i förslaget och lämnar förslag på ändringar.

Han menar att tillträdesförbudet på Legionen kommer att påverka passagen till den egna fastigheten då förbudet sträcker sig 200 m från Legionens strand. Han lyfter även vikten av att hålla tröskeln in till viken på Enskär fri för att möjliggöra passage, och undrar hur Länsstyrelsen ställer sig till framtida behov av underhållsmuddring eller flytt av större stenar för att hålla enslinjen in till viken fri från hinder. Han önskar även se ett tillägg för den egna fastigheten som möjliggör slyröjning på hela det undantagna området på Enskär.

Han föreslår att Länsstyrelsen ska överväga att helt slopa tillträdesförbudet på Legionen och Pohjaskrunni och i annat fall dra ner skyddszonen för båttrafik runt Legionen till max 10 meter för att medge yrkesfiske och passage av båtar, samt medge undantag för landstigning under förbudstid i samband med yrkesfiske.

Yttrandet bemöts under rubriken *Länsstyrelsens bedömning och motivering* i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter*.

Haparanda kommun

Inledningsvis avstyrkte kommunen bildandet av naturreservatet och riktade omfattande kritik mot såväl länsstyrelsens handläggning som bedömningar i sak. Kommunen gjorde gällande att förslaget till beslut präglades av allvarliga brister i process och samverkan, innebar oacceptabla inskränkningar i den kommunala självstyrelsen samt i enskildas ägande- och förfoganderätt, och att den föreslagna avvägningen mellan naturvård, friluftsliv och lokal utveckling var felaktig. Därutöver kunde kommunen inte acceptera den föreslagna förvaltningsmodellen.

Med anledning av kommunens yttrande samt skrivelser i media träffade Länsstyrelsen kommunstyrelsen. Syftet med mötet var att reda ut frågetecken och missförstånd, samt hämta in kommunens synpunkter. Efter mötet gavs kommunen tid för att inkomma med slutligt yttrande.

I det slutliga yttrandet anser kommunen alltså att flera av länsstyrelsens bedömningar är felaktiga och baserade på ett

bristfälligt underlag. Kommunen bedömer att underlaget inte är tillräckligt för att möjliggöra en väl avvägd bedömning mellan berörda riksintressen, i huvudsak yrkesfiske och friluftsliv, och föreslaget naturreservat.

Kommunen anser bland annat att det saknas en närmare prövning av hur föreskrifterna påverkar nödvändiga moment i fiskets bedrivande. Kommunen saknar även analyser av hur de föreslagna tillträdesbegränsningarna förhåller sig till fiskets säsongsvariationer samt hur föreslagna begränsningar av säljakt påverkar fiskets förutsättningar. Vidare menar kommunen att det saknas en redovisning av varför vissa, för fisket centrala, delar av området är nödvändiga för att uppnå reservatets syfte.

Därtill menar kommunen att ett generellt förbud mot vattenverksamhet så som muddring riskerar att försvåra upprätthållandet av områdets funktion för såväl yrkesfisket som friluftslivet och att avgränsningen bör ses över och justeras så att de delar av området som är av central betydelse för yrkesfisket undantas.

Vad gäller tillträdesförbudet på de tre holmarna/skären samt grundet Vidbrännan menar kommunen att detta sammanfaller med den period då yrkesfisket i området bedrivs som mest intensivt, och att tillträdesförbudet i praktiken innebär att delar av området inte kan utnyttjas under centrala delar av säsongen.

Kommunen anser att påverkan beskriven enligt ovan kan få oproportionerligt stora ekonomiska konsekvenser för fiskenäringen, som i området bedrivs med begränsade ekonomiska marginaler.

Yttrandet bemöts under rubriken *Länsstyrelsens bedömning och motivering* i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter*.

Outokumpu

Outokumpu har ingen invändning mot att ett naturreservat bildas men anser att reservatgränsen i nordost inte bör gå vid landsgränsen mellan Finland och Sverige utan i stället dras i direkt anslutning till öarna Östra Launinkari, Riskilö och Kataja.

Outokumpukoncernen bedriver omfattande verksamhet i Finland strax nordost om det föreslagna reservatet. Verksamheten

innefattar tillverkning av rostfritt stål och ferrokrom samt en hamn som bland annat betjänar verksamheten i området men också andra verksamheter i norra Finland och Sverige. Torneå hamn och dess farled utgör en kritisk transportinfrastruktur och ingår i EU:s transeuropeiska transportnät (TEN-T). Farleden in till hamnen löper delvis på svenskt vatten och således delvis inom det föreslagna naturreservatet. Det är enligt Outokumpus mening olämpligt att inrätta ett naturreservat inom och i anslutning till en befintlig farled, då den behöver underhållas, exempelvis genom muddring. Farleden kan också behöva utökas eller delvis dras om, vilket normalt också kräver muddring. Outokumpu menar att det kan finnas många skäl för sådana förändringar men ett exempel som ligger nära till hands är en eventuell utbyggnad av hamnen i Torneå.

Outokumpu efterlyser inte i första hand ett undantag för farledsmuddring utan en förändring av reservatgränsen. Detta på grund av att den verksamhet som bedrivs vid anläggningen ständigt utvecklas och måste ha utrymme att växa eller förändras. Outokumpu föreslår att reservatsgränsen flyttas mot den närmaste ön Östra Launinkari och anser att naturreservatet uppfyller sitt syfte även om reservatgränsen flyttas enligt deras önskemål.

Vid prövning av frågor om skydd av områden ska enligt 7 kap. 25 § miljöbalken hänsyn tas även till enskilda intressen. Outokumpu menar att hänsyn borde ha tagits till farleden samt deras intressen i förslaget till beslut.

Yttrandet bemöts under rubriken *Länsstyrelsens bedömning och motivering* i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter*.

Torneå Stad

Torneå stad meddelar att de ansluter sig till det yttrande som Outokumpu har lämnat.

Yttrandet bemöts under rubriken *Länsstyrelsens bedömning och motivering* i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter*.

Livskraftcentralen i Lappland

Den statliga naturskyddsmyndigheten i Finland, Lapplands Livskraftscentral, konstaterar att det föreslagna naturreservatet

Haparanda skärgård kommer att säkerställa bevarandet av den unika naturen, historien och kulturhistorien i Bottenvikens landhöjningsområde. Det föreslagna skyddsområdet bildar en stor helhet tillsammans med Bottenvikens nationalpark, Bottenvikens öar och andra skyddsområden som bevarar Bottenvikens natur på finsk sida. Livskraftscentralen anser det lämpligt att markanvändningen av det område som ska inrättas styrs av detaljerade skyddsbestämmelser och att landstigningar begränsas, till exempel under fåglarnas häckningssäsong. Genom att förbättra servicemöjligheterna och styra rekreationsanvändningen kan områdets unika historia och naturvärden bevaras. Eftersom Haparanda skärgårds naturreservat gränsar till riksgränsen och är ett populärt rekreationsområde anser Lapplands Livskraftscentral att det är viktigt att information om skyddsområdet och skyddsbestämmelserna ges, till exempel genom skyltar som installeras på öarna.

Båtklubben Bothnia

Båtklubben Bothnia anser att förslaget naturreservat inte är nödvändigt i Haparanda skärgård just nu. De menar att de reservat som redan finns räcker och visar på risker, och framför att jaktförbud har exempelvis visat sig påverka landskapsbilden negativt på Sandskär och Torne Furö. Enligt deras mening måste skärgården hållas mer levande med lokalbefolkning och besökare, båtar, stugor, bryggor, skoterleder, fiskare och andra företag. De anser att eventuella risker för överexploatering kan hanteras på andra sätt, och att Länsstyrelsen i stället kan stoppa de vindkraftsetableringar som planeras i området om man önskar skydda naturmiljöer i Haparanda skärgård.

Yttrandet bemöts under rubriken *Länsstyrelsens bedömning och motivering* i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter*.

Region Norrbotten

Region Norrbotten tar inte ställning till frågan om naturreservatets bildande i sak, utan lämnar synpunkter på länsstyrelsens handläggning och beslutsprocess. Regionen anser huvudsakligen att det finns ett behov av förtydliganden i beslutsunderlaget för att möjliggöra en väl underbyggd intresseavvägning, gällande avgränsning och kartunderlag, syfte och målbild, föreskrifternas praktiska tillämpning, intresseavvägningen samt hur förslaget

förhåller sig till Natura-2000-områden. Slutligen lämnar regionen ett antal rekommendationer till länsstyrelsen rörande processen kring reservatsbildning.

Yttrandet bemöts under rubriken *Länsstyrelsens bedömning och motivering* i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter*.

Nordkalotträdet och Tornedalsrådet

Nordkalotträdet och Tornedalsrådet meddelar att de står bakom det yttrande som Region Norrbotten lämnat. De tar inte ställning i sakfrågan utan vill framhålla betydelsen av en öppen och transparent process för stärkt gränsöverskridande samverkan.

Yttrandet bemöts under rubriken *Länsstyrelsens bedömning och motivering* i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter*.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

stor Området utgör ett från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt och variationsrikt skärgårdsområde i Bottenvikens nordligaste del. Reservatet hyser en stor mångfald av växter, djur och livsmiljöer, samtidigt som det utgör ett tydligt exempel på den påverkan som landhöjningen har på livsmiljöerna vid Bottenvikskusten. Flera öar inom reservatet utgör även Natura 2000-områden.

Muddring, skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Detta beslut omfattar hela de ursprungliga naturreservaten Torne-Furö och Haparanda Sandskär. Utvidgningen bidrar med flera naturtyper som är representativa för skärgårdslandskapet i denna del av länet, inklusive naturtyper präglade av landhöjningsprocesser, vilket ökar förutsättningarna för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsen anser därför att kraven på att synnerliga skäl ska finnas för upphävande enligt 7 kap 7 § första stycket MB är uppfyllda. Enligt 7 kap. 7 § fjärde stycket MB får ett upphävande endast meddelas om intrånget i naturvärdet kompenseras i skäligen

utsträckning på naturreservatet eller på något annat område. Länsstyrelsen bedömer att det nya naturreservatet stärker skyddet av områdets naturvärden och ökar dess geografiska omfattning. Intrånget i naturvärdet bedöms därför vara skäligt kompenserat.

Enligt 21 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. får länsstyrelsen besluta att en annan myndighet som har förutsättningar för att ha ett sådant ansvar ska förvalta ett naturreservat. Haparanda kommun har sedan inrättandet av Torne-Furö naturreservat år 1980 varit förvaltare av reservatet. Kommunen bedriver turbotrafik till ön och ansvarar för diverse anläggningar för friluftslivet. Länsstyrelsen anser därför att kommunen fortsatt bör ansvara för förvaltningen av Torne-Furö, trots att ön i och med detta beslut kommer ingå i Haparanda skärgårds naturreservat som i övrigt förvaltas av Länsstyrelsen.

Sedan år 1980 respektive 1982 då reservatsbeslut för Torne-Furö och Haparanda Sandskär fattades, har länsstyrelsen gjort en del generella justeringar och förtydliganden av föreskrifterna för naturreservat. Förändringarna är anpassningar till rådande lagstiftning och till länsstyrelsens riktlinjer för hur reservatsbeslut bör utformas. Ändringarna har gjorts för att stärka skyddet av områdets naturvärden, men även för att underlätta prövning och tillsyn i reservatet.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av flera miljökvalitetsmål, bland annat *Hav i balans samt levande kust och skärgård*, *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker*, *Ett rikt växt- och djurliv* samt *Begränsad klimatpåverkan*.

Området innehåller dessutom en rad preciserade bevarandevärden enligt "Plan för marint områdesskydd i Bottniska viken". Områdets grunda mjukbottnar innehåller de preciserade bevarandevärdena *laguner, blottade ler- och sandbottnar, stora vikar och sund, kransalgsängar, ängar av kärlväxter, rekryteringsområden för kustlevande rovfisk och rekryteringsområden för sik och rekryteringsområden för siklöja*. Preciserade bevarandevärden på

grunda hårbottenar utgörs av rev, skär i Östersjön (undervattensdel), perenna trådalgssamhället, rekryteringsområden för harr och rekryteringsområde för strömming, sill. Områden med säsongsbunden is utgör preciserade bevarandevärden för djupa mjukbottenar. Sedimentbottenar med makroskopisk fauna finns troligen inom reservatsområdet. Preciserade bevarandevärden för områden särskilt viktiga för marina däggdjur och fåglar utgörs av öar och skär för gråsäl, häckningsplatser för tobisgrissla, häckningsplatser för ejder, svärta, häckningsplatser för tordmule, häckningsplatser för skräntärna och häckningsplatser för östersjösilltrut, gråtrut.

Beslutets förenlighet med planer och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB

I kommunens översiktsplans markanvändningskarta anges områdets landtyper som "Grönstråk och skyddad natur" samt "Fritidshusområde" med eller utan fiskeläger. För vattenytan inom reservatet anges ingen markanvändning i kommunens översiktsplan. Området omfattas inte av detaljplaner eller andra planer. Privata fritidshus/fiskeläger med tillhörande områden som hävdas som tomt ingår inte i naturreservatet. Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med Haparanda kommuns översiktsplan.

Delar av reservatet berör områden som är kärnområde av riksintresse för rennäringsområdet som enligt 3 kap. 5 § andra stycket MB ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra rennäringsområdets bedrivande. Länsstyrelsen har infört långtgående undantag från föreskrifterna för att inte inskränka renskötselrätten. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar rennäringsområdets bedrivande.

Reservatet ingår i ett område som är av riksintresse för naturvården och friluftslivet och ska enligt 3 kap. 6 § andra stycket MB skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till stärka skyddet för detta riksintresse.

Delar av området utgör riksintresse för yrkesfiske längs kusten som enligt 3 kap. 5 § andra stycket MB ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada yrkesfiskets verksamhet. Länsstyrelsen har infört långtgående undantag från föreskrifterna till fördel för yrkesfisket.

Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt försvårar bedrivandet av yrkesfiske.

Reservatet berör Natura 2000-områden som faller in under art- och habitatdirektivet och som är av riksintresse enligt 4 kap. 8 § MB. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till att stärka skyddet för detta riksintresse.

Länsstyrelsen bedömer att riksintressena för naturvård, friluftsliv och Natura 2000 gynnas av naturreservatet, medan riksintresset för rennärning och yrkesfiske inte bedöms påverkas då föreskrifterna utformats för att inte påverka varken bedrivande av rennärningen eller yrkesfisket. Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap. 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte. Berörda markägare har ersatts för det intrång i pågående markanvändning som reservatsbeslutet innebär.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Vuono & Nikkala-Keräsjoiki skifteslags samfällighetsföreningar
Skifteslagens samfällighetsföreningar pekar i sitt yttrande på brister i samråd och hur beslutet kommunicerats. Länsstyrelsen vill tydliggöra att dialogmöten, samråd, samt kommunträffar genomförts vid ett flertal tillfällen sedan bildandet om naturreservat inleddes. Efter värdering och förhandling har överenskommelser om inträngsersättning tecknats mellan byalagen och Länsstyrelsen. Genom avtalen har byalagen ersatts för det intrång i pågående markanvändning som reservatsbildningen innebär. Det planerade naturreservatet finns även med i kommunens översiktsplan samt i

"Underlag för havsplanering i Kalix och Haparanda kommuner", som är ett gemensamt planeringsunderlag för Kalix och Haparanda kommuns kustzon och havsområde. Genom den remissbehandling som föregår beslut om naturreservatsbildning, ges sakägare samt berörda instanser möjlighet att framföra synpunkter på förslagets utformning och innehåll.

Vad gäller den oro som byalagen uttrycker över beslutets påverkan på fiskeverksamheten, vill länsstyrelsen förtydliga att reservatsbeslutet inte innehåller några inskränkningar av fisket i området. Gällande jakten i reservatet innehåller beslutet ett jaktförbud på grundet Vidbrännan, utöver detta införs inga nya jaktförbud. De jaktförbud som redan finns på Torne-Furö, Letto och Ylikari sedan år 1980 respektive år 1982 kvarstår.

Vidare har byalagen uttryckt en oro över att inte längre kunna påverka utvecklingsmöjligheter gällande turism och bebyggelse. Beslutet går dock i linje med sedan tidigare tecknade intrångsavtal. Angående oron som finns kring utplacering av jakttorn tillåter föreskrifterna uppförande av dessa, efter tillstånd av Länsstyrelsen.

Privat markägare på ön Enskär

Markägaren menar att tillträdesförbudet på ön Legionen kommer påverka passage till den egna fastigheten. Länsstyrelsen har lagt till undantag för att möjliggöra passage genom områden som omfattas av tillträdesförbud. Beslutet medför således inte något förbud för markägare eller besökare att ta sig till och från fritidshus.

Efter markägarens synpunkter på att vid framtida behov kunna muddra/flytta större stenar för att hålla tröskeln in till viken fri för passage, har länsstyrelsen infört föreskrift A 18 som gör det möjligt för markägaren att ansöka om tillstånd vid behov av flytt av enstaka större stenar om det är nödvändigt för säker passage till stugområden. Länsstyrelsen har infört ett undantag som möjliggör muddring i utpekade områden enligt Bilaga 5 samt i stugområden som inte omfattas av reservatets föreskrifter. I övriga delar av reservatet anser länsstyrelsen muddring vara olämplig då en sådan verksamhet skulle ha en allt för stor påverkan på den grunda marina miljön. Angående markägarens synpunkt om att undantag för att röja sly ska omfatta hela det undantagna området på Enskär vill länsstyrelsen förtydliga att undantagna områden inte ingår i reservatet och därmed inte omfattas av några föreskrifter. Det står alltså fritt att röja sly på samtliga undantagna områden (Bilaga 8).

Angående markägarens synpunkter gällande fågellivet på öarna som nu erhålls med tillträdesförbud och behovet av detsamma, tycker länsstyrelsen att det är positivt att få information om fågel- samt sällivets och fiskets utveckling i området över längre tid.

Länsstyrelsens inventeringar visar emellertid att områdena fortfarande utgör viktiga häckningsöar, och därför bör vara så ostörda som möjligt under fåglars häckningstid.

Länsstyrelsen har i förslaget till beslut inte avsett inskränka på fiskeverksamheten i området. Markägaren har dock synliggjort en potentiell inskränkning på fisket i och med att länsstyrelsen i förslaget inför tillträdesförbud på tre mindre holmar/skär. Länsstyrelsen har därför lagt till undantag 10, som tillåter att man inom yrkesfiskeverksamheter får beträda holmarna för nödvändiga verksamheter.

Haparanda kommun

Länsstyrelsen konstaterar att det under beslutsprocessen har cirkulerat många missuppfattningar kring förslaget till beslut. Under mötet mellan länsstyrelsen och kommunen kunde dock många frågor tydliggöras och redas ut. Länsstyrelsen förklarade även hur processen kring bildande av naturreservat ser ut, samt varför området Haparanda skärgårds naturreservat är skyddsvärt. Länsstyrelsen förklarade även att förvaltningen enligt lagstiftningen alltid ytterst ansvaras av den myndighet eller kommun som inrättat skyddet.

I kommunens slutliga yttrande framförs fortsatta synpunkter på underlaget, beslutsförslaget och länsstyrelsens bedömningar. De flesta synpunkterna är kopplade till fiske som näring och riksintresse.

Länsstyrelsen anser att beslutsunderlaget är väl genomarbetat och att effekten på yrkesfisket, stugägare och besökande allmänhet tagits i beaktande. En intresseavvägning mellan motstående intressen och riksintressen har gjorts och länsstyrelsen bedömer inte att de inskränkningar som införs är mer långtgående än vad som kan motiveras med hänsyn till syftet med reservatet. Länsstyrelsen har i förslaget till beslut inte avsett inskränka på fiskeverksamheten i området.

Efter inkomna synpunkter på förslaget till beslut har länsstyrelsen gjort flera justeringar och infört långtgående undantag för att

minska påverkan på sakägare och innehavare av särskild rätt. Bland annat undantag 10 som tillåter att man, om det krävs för yrkesfiskets utövande, även får beträda de holmar som belagts med tillträdesförbud.

Vad gäller jaktförbudet på grundet Vidbrännan så delar länsstyrelsen inte kommunens uppfattning om att detta skulle påverka fiskenäringens förutsättningar, då restriktionen omfattar en väldigt liten del av det totala skyddade området. Inte heller anser länsstyrelsen att förbudet mot muddring eller andra åtgärder påverkar yrkesfisket på ett allt för ingripande sätt, utan menar att det behövs för att bevara de höga naturvärdena.

Outokumpu och Torneå stad

Outokumpu vill att länsstyrelsen överväger att ändra reservatsgränsen i nordost, för att möjliggöra utveckling, tillväxt och förändring av bolagets verksamheter. I andra hand efterlyser Outokumpu ett undantag som möjliggör muddring i farleden som sträcker sig efter riksgränsen, delvis inom naturreservatet.

Länsstyrelsen anser inte att det är motiverat att ändra reservatsgränsen baserat på verksamheter som bedrivs i Finland. Länsstyrelsen håller inte med Outokumpu om att naturreservatet uppfyller sitt syfte om reservatsgränsen ändras, utan avgränsningen är baserad på områdets naturvärden och havsbottnarna i området ska skyddas mot exploatering.

Då farleden utgör en kritisk transportinfrastruktur och ingår i EU:s transeuropeiska transportnät (TEN-T) lägger länsstyrelsen till underhållsmuddring i befintlig farled i föreskrift A17, som möjliggör underhåll efter tillstånd av länsstyrelsen.

För eventuella andra åtgärder som i dagsläget inte är kända men som kan bli aktuella i framtiden hänvisar länsstyrelsen till möjligheten att söka om dispens för åtgärden när den aktualiseras.

Båtklubben Bothnia

Båtklubben menar att ett naturreservat inte är nödvändigt och är förenat med risker kopplade till jaktförbud och utveckling. De menar att jaktförbud påverkat landskapsbilden negativt på andra öar. Länsstyrelsen vill förtydliga att inga ytterligare restriktioner av jakten införs utöver grundet Vidbrännan. Att området nu ges

naturreservatsstatus menar länsstyrelsen gör området mer attraktivt som besöksmål. Samtidigt innebär beslutet att området skyddas från exploatering som exempelvis vindkraftsetableringar, vilket är ett önskemål som båtklubben framför i sitt yttrande.

Region Norrbotten, Nordkalottrådet och Tornedalsrådet

Region Norrbotten har lämnat synpunkter på länsstyrelsens handläggning och beslutsprocess samt rekommendationer rörande länsstyrelsens fortsatta arbete.

Länsstyrelsen har handlagt ärendet i enlighet med de krav som framgår av förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt MB m.m. Berörda sak- och intresseägare har förelagts att yttra sig, samråd har skett med bland annat Haparanda kommun, och beslutsförslaget har därtill remitterats till flera myndigheter. Den stora mängden inkomna yttranden visar att förslaget till beslut har nått ut till berörda intressenter, vilket är positivt för reservatsbildningsprocessen. Länsstyrelsen har inga skyldigheter att göra mer omfattande analyser eller avvägningar än vad som gjorts i ärendet.

Konsekvensutredning

Enligt 3 och 5-7 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska en myndighet inför beslut om föreskrifter eller allmänna råd så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Förordningen tar sikte på sådana föreskrifter som följer av 8 kap. regeringsformen (1974:152). Det är därmed endast ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, de s.k. C-föreskrifterna, som omfattas av bestämmelserna. Beslut om inskränkningar enligt 7 kap. 5-6 §§ miljöbalken, de s.k. A- och B-föreskrifterna, omfattas alltså inte av förordningen och någon konsekvensutredning behöver därför inte tas fram för dessa delar.

På grund av tillträdesförbud som inrättas i och med bildandet av reservatet, samt turism, fiske och annan aktivitet i området har länsstyrelsen utrett föreskrifternas kostnadsmässiga och andra konsekvenser. En särskild konsekvensutredning enligt nämnd förordning upprättades i samband med remissförfarandet. Länsstyrelsen bedömer att föreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn: Haparanda skärgårds naturreservat

Kommun: Haparanda

Lägesbeskrivning: ca 8 km söder om Haparanda tätort

Fastigheter: Haparanda 12:1, Haparanda kommun
Enskär 2:1, Statens fastighetsverk
Seskarö 3:5, privat ägare
Seskarö 3:6, privat ägare
Byskär 2:1, Statens fastighetsverk
Seskarö 4:3, privat ägare
Vuono 16:6, privat ägare

Samfälligheter: Haparanda S:28, Haparanda bys skifteslag
Vuono S:20, Vuono skifteslags
samfällighetsförening
Vuono S:21, Vuono skifteslags
samfällighetsförening
Vuono S:22, Vuono skifteslags
samfällighetsförening
Vuono S:23, Vuono skifteslags
samfällighetsförening
Vuono S:24, Vuono skifteslags
samfällighetsförening
Vuono S:25, Vuono skifteslags
samfällighetsförening
Vuono S:26, Vuono skifteslags
samfällighetsförening
Vuono S:27, Vuono skifteslags
samfällighetsförening
Vuono S:28, Vuono skifteslags
samfällighetsförening
Vuono S:29, Vuono skifteslags
samfällighetsförening
Vuono S:30, Vuono skifteslags
samfällighetsförening
Oregistrerade holmar och grund i
Haparanda kommun, Nikkala-Keräsjöki
skifteslags samfällighetsförening
Haparanda FS:1, fiskesamfällighet

Fiskefastigheter:	Enskär 1:1, privat ägare Byskär 1:1, privat ägare
Fiskerättigheter:	Lilla Hamnskär 1:1 Haparanda 12:121
Natura 2000:	SE0820310 Torne-Furö SE0820320 Haparanda Sandskär SE0820742 Enskär SE0820741 Austi SE0820749 Töyrä SE0820745 Klaus SE0820734 Sarvenkataja SE0820746 Stora Hamnskär SE0820750 Äimä SE0820735 Stora Hepokari SE0820744 Kataja SE0820743 Huitori SE0820748 Tervaletto SE0820747 Tantamanni
Sameby:	Liehittäjä koncessionssameby
Förvaltare:	Länsstyrelsen Haparanda kommun (Torne-Furö)
Area:	ca 18 075 ha
Naturtyper:	Skogsmark ca 447 ha, varav produktiv skog ca 367 ha Våtmark ca 28 ha Sjöar och vattendrag ca 2 ha Hav ca 17 265 ha Övrig mark ca 333 ha

Beskrivning av området

Naturrestatet utgör ett stort, variationsrikt och artrikt skärgårdsområde i mellersta och yttre delarna av Haparanda skärgård, och hyser höga naturvärden kopplat till både land- och havsmiljöer. Området sträcker sig från en extremt sötvattnenspåverkad mellanskärgård i norr till en ytterskärgård med en mer marin karaktär i söder. I reservatet ingår drygt tjugo

egentliga öar av olika karaktär och varierande storlek som utgör fina exempel på hur vågor och vind påverkar öar i snabb landhöjning.

Utöver dessa öar finns även en stor mängd mindre holmar och grynnor. Svallningspåverkan är störst från söder och stränderna där är oftast flacka och blockiga. Öarnas norra delar utgörs däremot ofta av välutvecklade åsliknande fält av klappersten, grus och sand. Öarna har jämförelsevis lite bebyggelse och därigenom många fina opåverkade strandmiljöer.

Området har tydligt påverkats av naturliga processer, så som landhöjning, ishyvling och vågverkan. Landhöjningen medför att nya grund och skär bildas i en ständig succession. Uppgrundningen gör även så att nya grunda vikar bildas, medan äldre vikar snörs av för att så småningom bilda glosjöar som förlorat sin kontakt med havet. Det finns flera artrika och produktiva grunda vikar och laguner i området. De fyller en viktig funktion, då grunda vågskyddade miljöer är en bristvara i exponerade skärgårdsmiljöer. De hårt svallade reven skapar viktiga rekryteringsområden för bland annat harr, sik och strömming. På och i områdets djupa mjukbotten lever bland annat vitmärkan och ishavsgråsuggan som utgör viktig föda för andra kräftdjur och fiskar. Områdets rikedom på flacka öar och grund ger även en mångfald av intressanta miljöer för fågellivet, där arter som dvärgmåsa, kustlabba, tobisgrissla, småtärna och roskarl trivs. Längst ut i ytterskärgården kan ejder, bergand och tordmule visa sig, arter som är sällsynta i Norrbotten. Vissa öar har pekats ut som högklassiga fågelskär och har tillträdesförbud under fåglarnas häckningstid. Inom reservatet förekommer även en ansamlingsplats för gråsäl vid pälsömsning där tillträdesförbud råder under den del av året då pälsbytet pågår.

Område Torne-Furö till Kataja

Området hör huvudsakligen till vattenförekomsterna Haparanda- och Katajafjärden. Vattendjupet är grunt och överstiger sällan 10 meter. Miljön präglas av Torneälvens sötvattensutflöde och salthalten mäter strax just över 0 ‰. Intill Torne-Furö breder grunda sandbotten ut sig med en sparsam undervattensvegetation. Den grunda miljön intill många av de andra öarna är däremot block- och stenrika. När djupet ökar, ökar även andelen sand, för att vid cirka 5-6 meters djup istället övergå i en kal mjukbotten. Den grunda marina miljön mellan Östra Launinkari och Klaus bildar ett stort sammanhängande område med främst block, sten, grus och sand.

Här trivs mossor, svampdjur och hydroider. På de grundare bottenarna med mjukt substrat växer främst kärlväxter och kransalger. Det är i de grunda och vågskyddade miljöerna som man hittar den mest artrika och utbredda vegetationen. Viken mellan Stora Hamnskär och Prokko och lagunen på Katajas södra sida är exempel på sådana mycket artrika miljöer, med bland annat lånkar, slingor, möjor och natearter. I mer exponerade miljöer dominerar block och sten, där växer i stället olika mossor och fintrådiga alger tillsammans med sötvattenssvamp.

Område Knivskär, Huituri till Sarven Kataja

Området hör huvudsakligen till vattenförekomsten Knivskärsfjärden. Saliniteten ligger runt 1 ‰. Vattendjupet överstiger sällan 10–15 meter, förutom på västra sidan om Paljas där vattendjupet mäter strax över 20 meter. Den marina miljön inkluderar både relativt exponeringsskyddade miljöer intill Knivskär och kraftigt exponerade skärgårdsmiljöer intill Sarven Kataja, Sarven Riskilö och Paljas. De mest frodiga bottenområdena har noterats i de grunda och exponeringsskyddade områdena kring öarna Västra och Östra Knivskär, Lilla Austi och Tervalletto. I dessa miljöer dominerar olika kärlväxter, så som ålnate, sylört, styvt braxengräs och slamkrypor, även uddnate har noterats här. Ett mindre antal exponeringsskyddade områden finns även intill de mer exponerade öarna i yttre delen av skärgården. I lagunen på Huiturintöyrä, växer exempelvis över tio kärlväxttaxa och på norra sidan av Sarven Riskilö finns vikar med höstlånke, natearter och kransalger så som borst- och skörsträfs. I övrigt är vegetationen längst ut i skärgården präglad av områdets exponerade läge och artantalet är i regel lågt. Detta kan delvis förklaras av att andelen block och sten sträcker sig djupare ner i vattnet i ytterskärgården. Kransalgerna skörsträfs och glans-/mattslinka växer tillsammans med ett fåtal kärlväxter på de grunda sand- och mjukbottenarna, medan ettåriga alger växer på de yttre blocken och stenarna. De djupaste observationerna av vegetation har noterats i den yttre delen av skärgården och utgörs av mossor och getraggsalg.

Område Enskär till Stora Hepokari

Området hör huvudsakligen till vattenförekomsten Enskärsfjärden. På västra sidan av fjärden, norr om Tantamanni finns grunda områden med revmiljöer. I övrigt ligger vattendjupet ofta kring 10–20 meter, med ett botten substrat bestående av sand- eller

mjukbotten. På västra sidan om Lilla Hepokari finns sträcker sig vattendjupet ända ner mot 30 meters djup. Salthalten inom området varierar mellan 1–1,5 ‰. Landhöjningens effekt på den marina miljö är stor och syns tydligt i området. Viken på Enskärs södra sida har till exempel en tröskel, som genom landhöjningen kommer att grundas upp allt mer. Undervattensvegetationen i viken är artrik med många kortvuxna arter, så som sylört, braxengräs och slamkrypor, vilka tillsammans med de mer högre arterna gräs-, ål- och borstnate bildar en fin och tredimensionell struktur. På Stora Hepokari och Tantamanni finns även flera små laguner, vilka har kommit längre i vikarnas succession och har genom landhöjningen i stort sett tappat sin kontakt med havet. Nordväst om Tantamanni ligger grundet Vidbrännan, där gräsälen ansamlas under pålsömsningsperioden. I den stora viken på Tantamannis östra sida breder kransalger ut sig i stora ängar, medan ön Byskär och öarna kring Stora Hepokari, med sin raka kustlinje istället präglas av en stor vågverkan, med ett lågt artantal som följd.

Område Ylikari (södra) och Letto

Området hör huvudsakligen till vattenförekomsten Södra Sesaröfjärden. Reservatets kanske allra djupaste bottnar ligger längst västerut i området och mäter över 30 meter djupt. Annars är vattendjupet relativt grunt, särskilt kring Ylikari och Letto. Salthalten i denna del av skärgården mäter nu över 1,5 ‰. Den grunda marina miljöer är starkt präglad av vind och vågverkan och bottensubstratet intill Ylikari och Letto består till stor del av block, sten, grus, och sand. På öarna finns dock flera små laguner och ett par större vikar, där vegetation har möjlighet att breda ut sig.

Reservatets öar och skär

Det som främst karaktäriserar skogarna i naturreservatet är den stora lövrikedomen, framför allt av björk men delvis även av asp och rönn. De större öarna är till övervägande del klädda med primär landhöjningsskog på moränmark. De delar som inte är rena lövskogar domineras av granskog med rikligt inslag av björk, medan sandigare och magrare marker domineras av tall. Markvegetationen i lövskogarna består framförallt av frodigare gräs- eller ängsmarker. I granskogarna utgörs fältskiktet främst av blåbärs- och lingonris medan marklavar breder ut sig i de torrare, talldominerade delarna. Stormfällningar på 1980-talet gör sig påmind genom områden med en hög andel liggande död ved, numera överväxt med mossor.

Strandskogarna är överlag opåverkade och ofta frodiga och välutvecklade med gråal och påfallande hög andel rönn. Även hägg och sälg förekommer, och på de flesta öar finns gott om enbuskar och hallonsnår. Mindre och utsatta öar är ofta hårt svallade och karga med klapperstensfält, vallar och andra substratmarker omgärdade av enbuskar och mindre lövdominerade skogspartier. Lövskogarna är ofta parklika med knotiga gamla vindpinade björkar och rönnar. På öarna finns en mycket intressant kärlväxtflora med förekomst av sällsynta arter, bland annat ryssnarn, grönskära, praktnejlika och nordlåsbräken. Fjorton öar inom reservatet ingår i Natura 2000 genom sina förekomster av bland annat strandviva, ryssnarn och bottnisk malört, samt utpekade livsmiljötyper. Finnstjärnblomma, en art vars enda förekomst i landet finns i Norrbottens skärgård, växer med flertalet lokaler inom reservatsområdet.

Påverkansgraden i reservatet är förhållandevis låg. Det finns ett mindre antal små, lokala muddringar och bryggor eller pirer vid enskilda fritidshus. En viss begränsad vedtäkt förekommer också på öar med fritidshus. På vissa större öar har det skett en del avverkningar efter stormfällningar på 1980-talet. Efter uttaget har det i många fall kommit upp lövrika skogar som relativt snart kommer utveckla höga naturvärden.

Inom reservatet finns på många öar fint bevarade gamla fiskelägen som fortfarande är i bruk. På öarna finns också rikligt med tomtningar, gistgårdsrösen, labyrinter och andra fornlämningar.

Liehittjä koncessionssameby har renskötselrätt i området och nyttjar området som förvinterland, vinterland, vårvinterland och trivselland.

Information

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ MB gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. MB kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad

föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ MB vid vite förelägga om rättelse.

Reservatet omfattas av ett beslut om förbud mot körning med snöskoter på öar i Norrbottens skärgård som länsstyrelsen fattade den 20 november 2012 (Dnr 523-10893-2011). Beslutet togs ursprungligen 1976 för att skydda det känsliga djurlivet, förhindra skador på vegetation och med hänsyn till det allmänna naturvårdsintresset. Beslutet har justerats år 2004 och år 2012.

Det finns områden som omges av naturreservatet men inte ingår i det. Dessa områden redovisas för i till beslutet hörande kartbilaga, se Bilaga 8.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön enligt annan lagstiftning.

Delar av naturreservatet ingår i EU:s nätverk av skyddade områden, Natura 2000. Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom Natura 2000-områden kräver tillstånd enligt 7 kap. 28a – 29 b §§ MB.

Ni kan överklaga beslutet

Se Bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § MB, vilka gäller omedelbart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med naturvårdshandläggare Alexandra Lindmark som föredragande. Medverkat har även naturvårdshandläggare Kajsa Johansson. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Per-Anders Jonsson och jurist Elin Winnberg Bergström medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning
2. Karta över reservatet
3. Översiktskarta
4. Områden som avses i föreskrift A10 respektive A12
5. Områden som avses i föreskrift A17
6. Områden som avses i föreskrift A17
7. Områden som avses i undantag A3
8. Områden som avses i undantag A4
9. Äldre avgränsningar
10. Skötselplan

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Ni anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.

Hur ni vill att beslutet ska ändras.

Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange ärendets diarienummer.

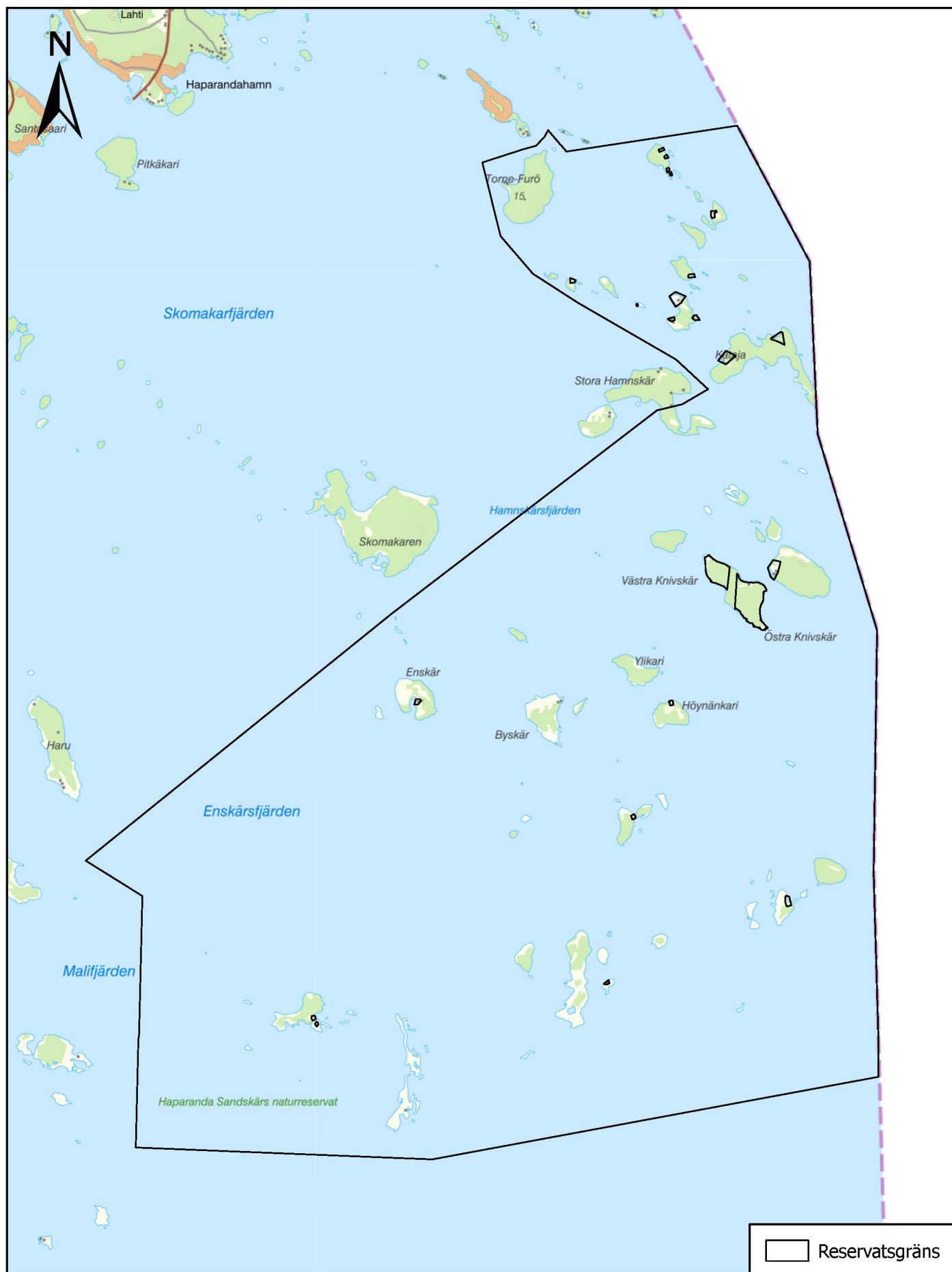
Haparanda skärgårds naturreservat

Areal: ca 18075 ha

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:100 000

0 3 6 km

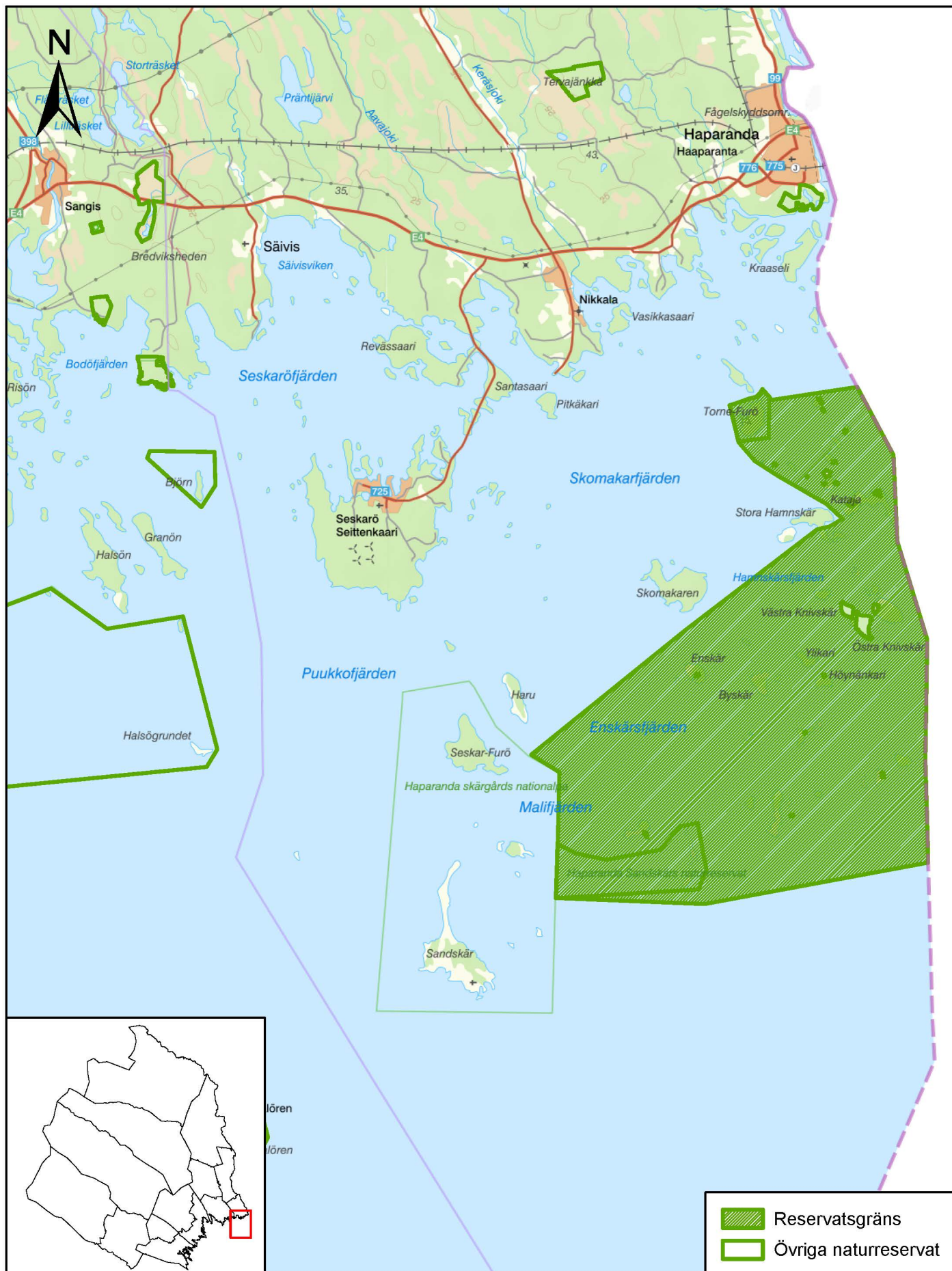
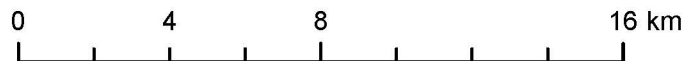

Haparanda skärgårds naturreservat

Haparanda kommun

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:200 000

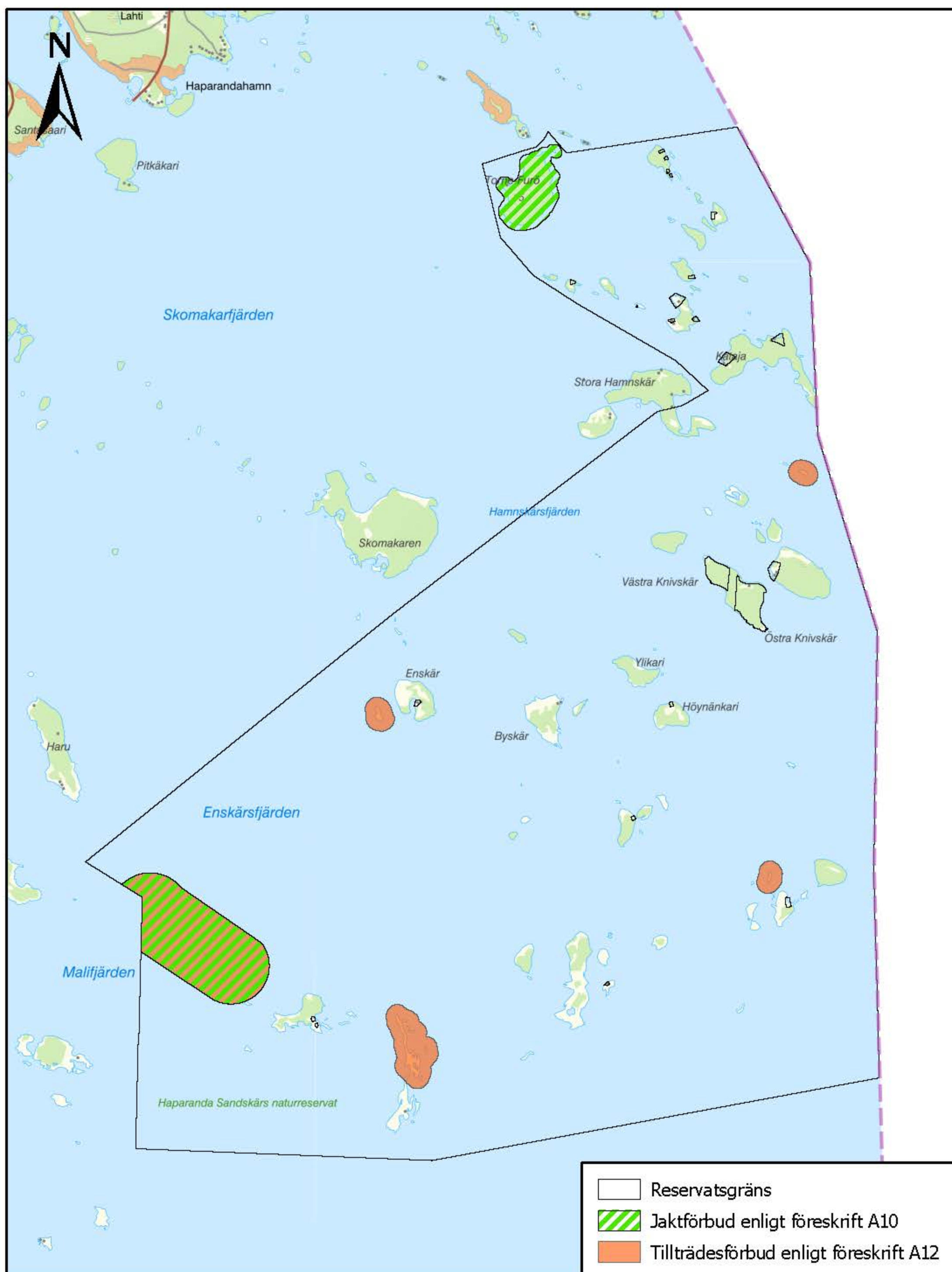
Haparanda skärgårds naturreservat

Områden som avses i föreskrift A10 respektive A12

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:100 000

0 3 6 km

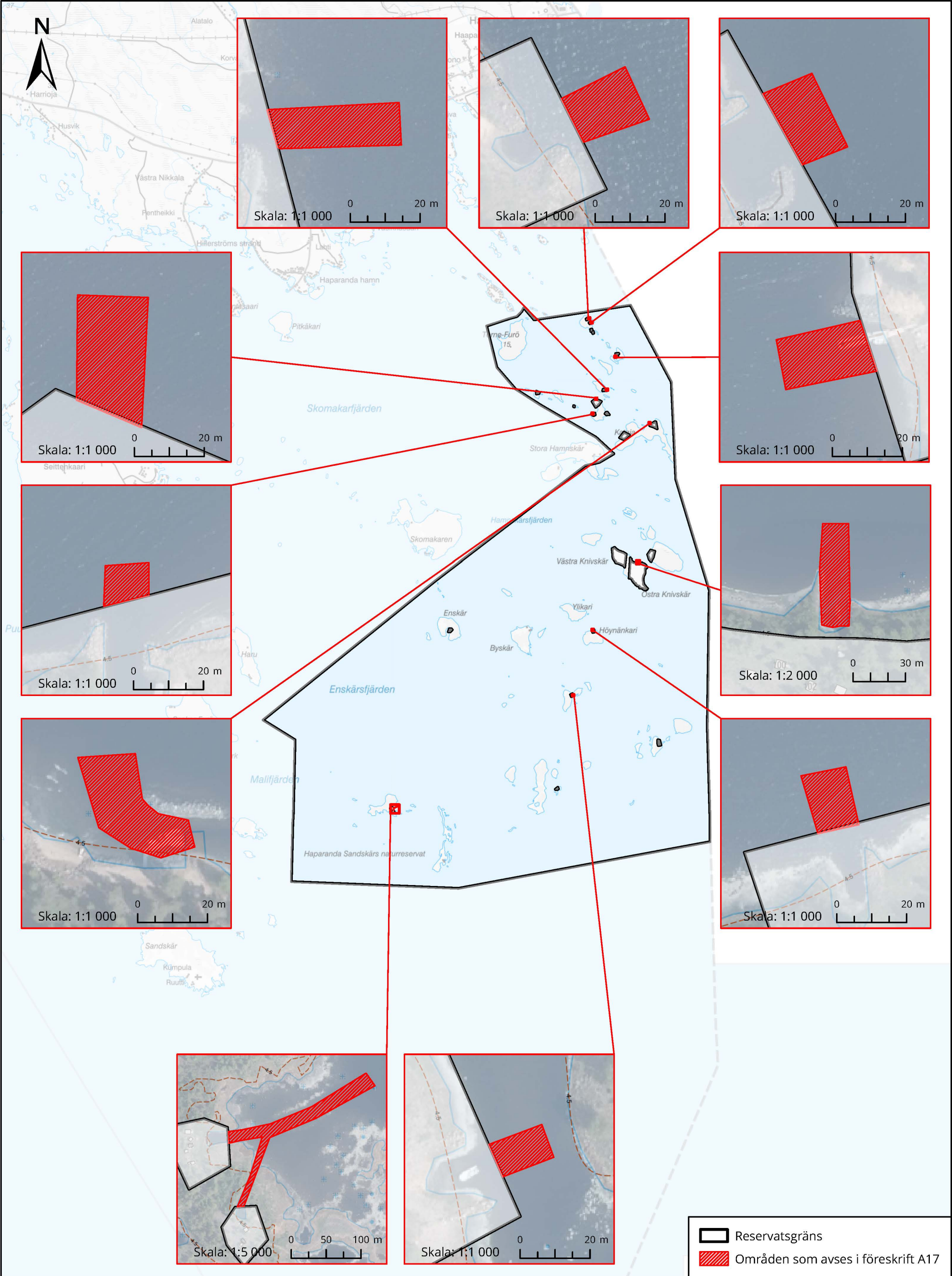
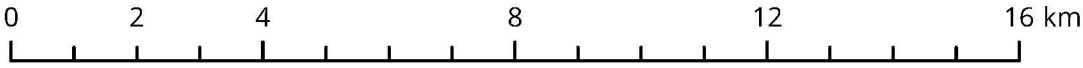

Haparanda skärgårds naturreservat
Områden som avses i föreskrift A17

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:120 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

Diari nr 511-10807-2022

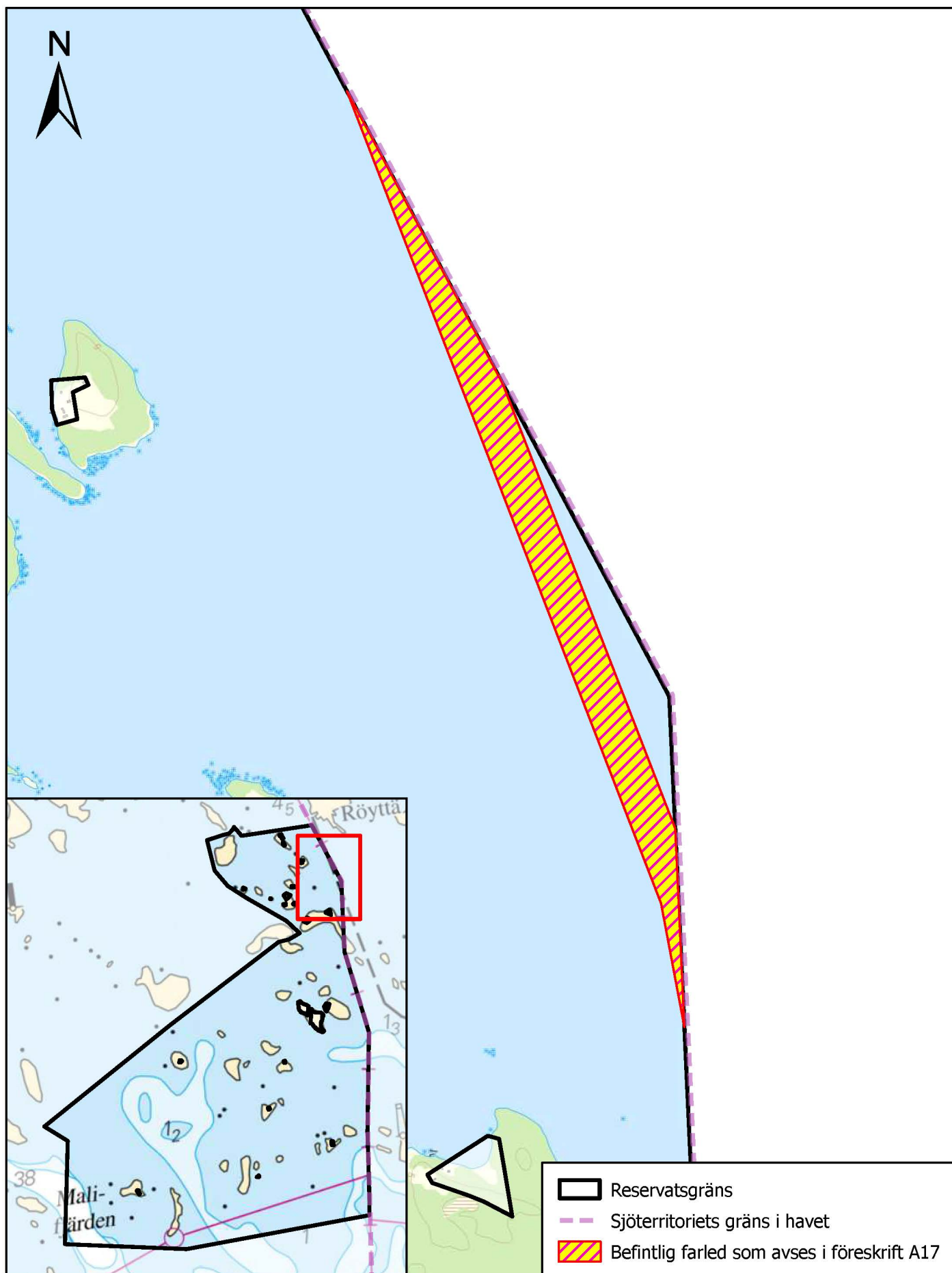
Bilaga 6

Haparanda skärgårds naturreservat

Befintlig farled som avses i föreskrift A17

Skala: 1:16 000

0 600 1 200 m

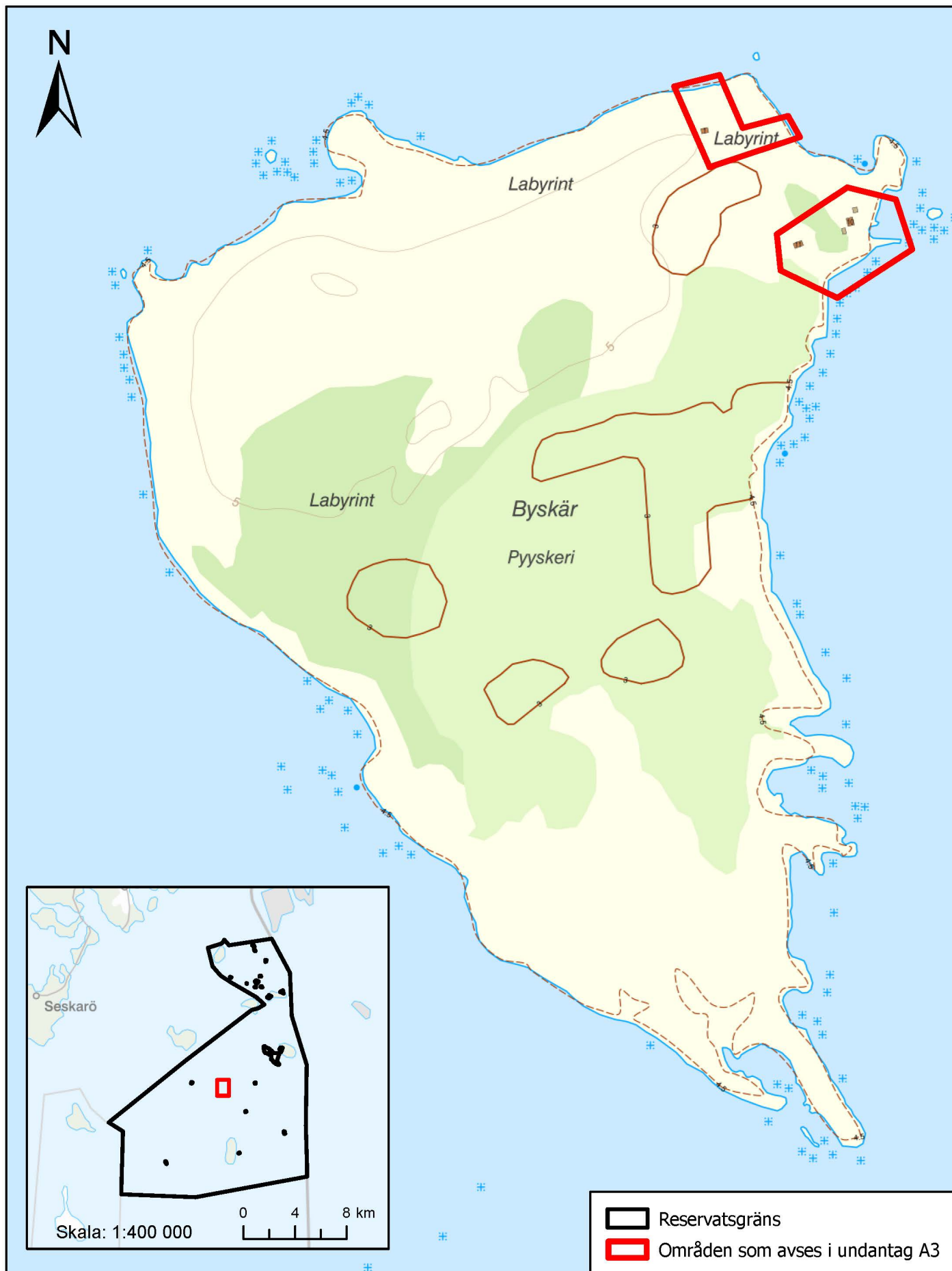
Haparanda skärgårds naturreservat

Områden som avses i undantag A3

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:5 000

0 200 400 m

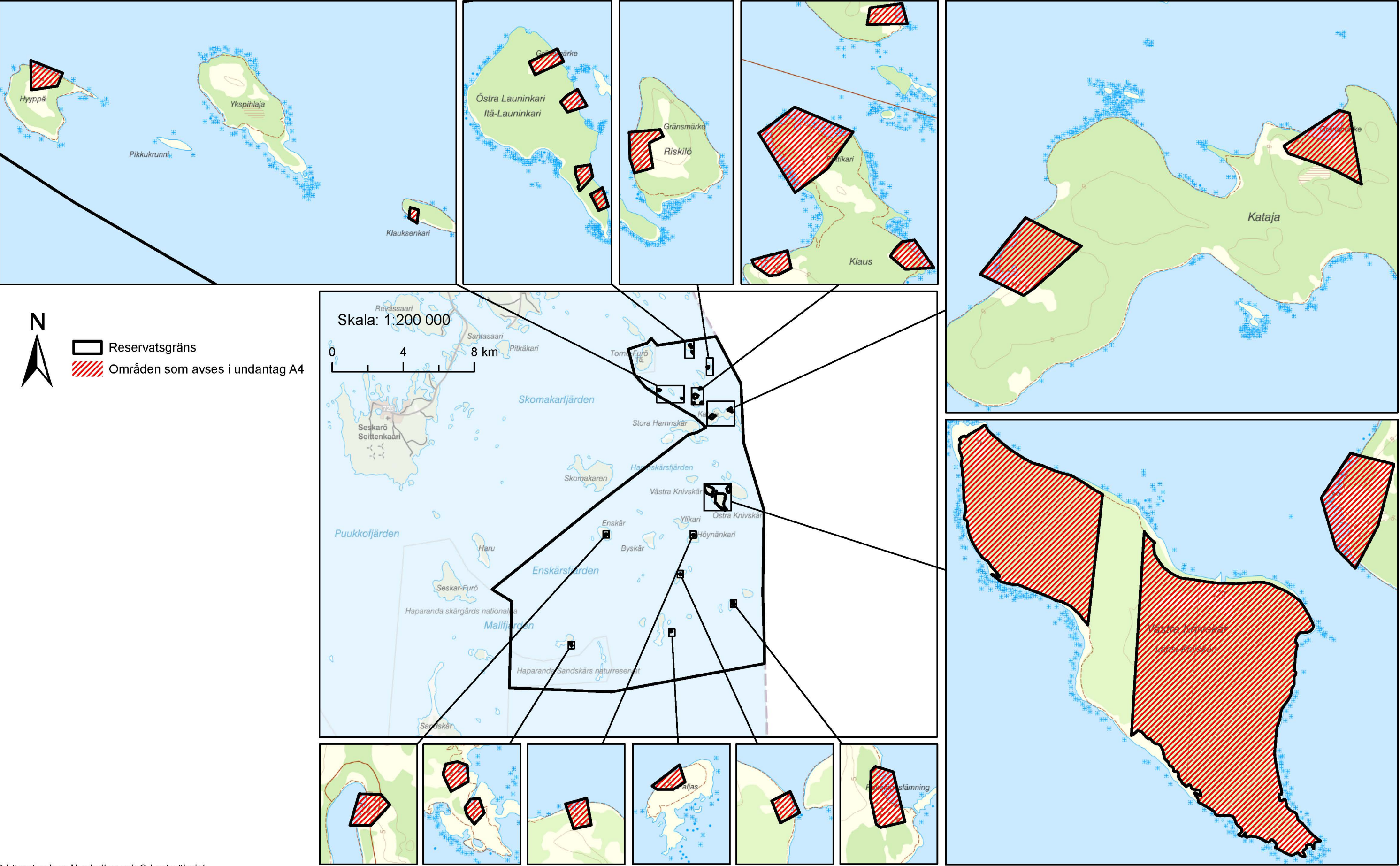
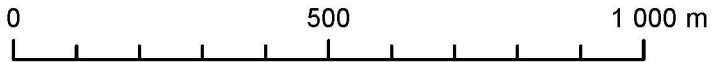

Haparanda skärgårds naturreservat

Områden som avses i undantag A4

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:12 000

Haparanda skärgårds naturreservat

Äldre avgränsningar

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:100 000

0 3 6 km

